

Slovenski čebelar in sadjerejec.

Glasilo čebelarskega in sadjerejskega društva
za Kranjsko.

Izhaja vsaki mesec enkrat in se pošilja udom brezplačno; neudom za 1 glđ. 30 kr. na leto.

Inserati in priloge računajo se po najnižji ceni. — Letnina za ude znaša samo 1 glđ.

Obseg: O tičih, ki čebele lové. — Nastavljanje sadnih popkov ali očesec. — Čebeloreja na Kranjskem. (Dalje.) — Tudi pri čebelarstvu se vraže nahajajo. — Naši dopisi. — Raznoterosti. — Amerikanska sadna sušilnica. (Konec.) — Poziv. — Inserati.

O tičih, ki čebele lové.

Poleg drugih sovražnikov imajo čebele še nekatere ptiče, ki jih več ali manj nadlegujejo, lové in moré. Taki tiči so postavim: drozeg, srakopér, tašica, senica in dr. Akoravno vsi tukaj imenovani ptiči niso posebni škodljivi čebelam, vendar se vsem to hudobno počenjanje prilastuje, bodi si že po pravici ali krivici. Malo sitno je, če ima kedo na vrtu čebelnjak, in če ptiči, ki čebele lové, po sadnem drevju gnjezdijo. Ptičev pobijati in loviti po postavi ne sme, čebele se pa čebelarju tudi smilijo; kaj je tedaj početi? Oboje pustiti, čebelar ne more, oboje na vrtu imeti si čebelar ne upa. Ptiče pregnati, ali pa čebelnjak prestaviti na polje. Ptiči se že odvrnejo, da ne gnjezdijo na vrtu in da ga prepogosto ne obiskujejo; a to ima slabe nasledke. Vrt, katerega so ptiči opustili, opusti tudi rodovitnost. Kaj pomaga, če drevje še tako bogato cvete, pa pridejo požrešne gosenice in vse cvetje in listje požrejo. Drevo je za jedno leto že sad obrodilo, a silno slabo. Ko bi pa ta objedenost drevju le samo tisto leto na kvar bila, bi bilo še potrpeti, a drevje od gosenic popolnoma objedeno, tudi prihodnje leto ali še več let ne pride na pravo pot, da bi zopet tako cvetelo, kakor popred. Drevje je videti, kot bilo bi od ognja osmojeno. Kakšno korist bo tedaj čebelar imel, ako tiče iz vrta preganja. Ne, preganjati jih ne sme, še le vabiti mora dobre in koristne ptičke, da pridejo na njegov vrt, da tamkaj gnjezdijo in ob jednom škodljive gosenice preganjajo ter zatirajo njih plodenje. Čebelarju pa vendar ni prav, če ptiči hodijo nadlegovat njegove čebele. Njegova volja ni, čebele ptičem v hrano imeti. Nekaj mora pa vendar učiniti, da bodo njegove čebele obvarovane takih sovražnikov. Kaj bi bilo dobro v tem slučaju? Privabi in pusti naj takim ptičem gnjezditi na vrtu ali sploh blizu čebelnjaka, ki niso čebelam posebni sovražniki, in katerih glavni živež je drugi mrčes.

Poglejmo nekoliko one vrste ptičev, ki se najrajše drže po vrteh in te bi bile one, kakor so zgoraj naštete, namreč: drozeg, srakopér, tašica, senica, strnad in še nekatere druge vrste, toda le bolj po redkoma.

Da bi drozeg ali kos čebele lovila in jedla je nevrjetno; izupito je sicer, pa skoro gotovo prav po nedolžnem. Prirodopisci pravijo, da ta dva tiča le jagod iščeta, posebno ljubita grozdjiče (ribezelj), črez vse pa vinsko grozdje.

Strnad se pa včasih zelo predrznega pokaže, on prileti prav k panjevem žrelu, da si tam kaj za lačni želodec poišče. Pa vsled natančne preiskave se je pokazalo, da on le izmetane moljeve gosenice ali izvrženo pokončano zalego pobira. Ti se, ne preganjani, tolikanj človeka privadijo, da, čeravno čebelar pri čebelnjaku stoji, vendar tja letajo gledat, če bi kaj za nje bilo.

Tašica je znana sovražnica mrčesu. V kratkem času postane domača, t. j. da se več ne boji človeka, kakor popred. Ta ptičica res nekaj čebelie vlovi in požré, a kaj je to, če pomislimo, koliko drugih škodljivih žuželk požré. Njeno obškodovanje vsled pokončanja čebel se še skoro primerjati ne dá s koristjo, katero z zatiranjem metuljev in gosenic učini.

Senice se tudi približajo čebelnjaku, da tamkaj pobirajo mrtve čebele, živih ne lové veliko, one se rajše sučejo po drevesnih vejah, kjer mladike čistijo mrčeseve zalege, s čimur neizrečeno veliko korist delajo.

Vse drugače je pa sè srakoperjem. Ta nesramni ptič je pa res pravi cvet grdobije in zavržnosti. Prav resno se držeč, kot bi kaj zelo važnega premišljeval, sedi na vrhu kacega v zemljo vsajenega kola, vrh kacega drevesa ali grma, pa vedno v sredi med čebelnjakom in ono stranjo, kamor čebele najbolj leté po svojem opravilu. Kedar kaka čebela nad njim leti, vzdigne se naravnost na kviško; šnap! jo že ima. Tako polovi in požré veliko čebel. Vse bi še bilo, ko bi on še vrh tega, da je že sit čebele v miru pustil leteti nad njim. Toda on tega ne pusti; lovi jih še vedno dalje, ter jih na majhne suhe vejice natika; ravno tako, kakor se golobje na železne drogove natikajo, da se potem opečejo.

Ti požrešneži so pa naj bolj sèstradani isti čas, ko imajo mlade, ko morajo njih mlade živiti, ki so pa že takrat skoro nenasiljivi. Srakoperji gosenic nikdar ne žrejo ali zatirajo, če tudi najbolj polno gnjezdo gosenic poleg sebe vidijo, nobeni gosenici nič žalega ne storé. Čebele, te so jim v slast; zategadelj se včasih neprenehoma blizo čebelnjaka drže, da zamorejo več čebel vloviti in svoji požrešnosti zadovoljiti. Ako je pa vreme slabo, da čebele le bolj po redko leté, vsede se pred panj in vlovi eno ali dve čebele, potem gre k drugem panju, ker so čebele v prvem panju vsled lova na nevarnost opozorjene in nadležneža napadejo.

Redkokedaj se vidi, da bi čebele tega napadovalca tudi v nekoliki oddaljenosti preganjale, kakor preganjajo lastovico, kedar pred hudim vremenom mimo čebelnjaka leti in mimogrede kako čebelo vlovi.

Čebelar naj tedaj preganja samo srakoperja, druge ptice pevke naj pa pusti, da na njegovem vrtu gnjezdijo in mu poleg zatiranja gosenic z ljubeznjivim petjem kratek čas delajo.

— x —

Nastavljanje sadnih popkov ali očesec.

Pri vseh drevesih se opazuje, da še le potem začnejo sad donášati, če so se že dovolj razvila in če že dovoljno število majhnih vejic imajo. Nar bolj razvidno je to pri onih drevesih, katera so sama sebi prepuščena, ki imajo in nimajo gospodarja. Če kdo po gospodarju takega drevesa vpraša, precej se bo dotični oglasil.

Za to je dober, a da bi drevo malo očedil, ga obvaroval nesreč in mu v rasti pomagal, takrat pa tak gospodar kar molči. Popred začnejo le one vrste sad donášati, ki so bolj rodovitnega plemena. To kaže, da mora sok po drevesu, ki rodovitno postati hoče, le počasi kroži in mora popolno pripravo v peresih poskusiti, da pripravo, brez katere bi se samo lesna očesca narejala. Ko drevesca že dovoljno razvitje dosežejo, se hitrost sokovega kroženja malo zadržuje, zaradi razširjanja vej, katere sok obteči mora in ravno tako zadržuje se sok po večkrat lomljenih potih, po katerih mu je odmerjeno njegovo kroženje. Ker ga pa na ta način ni več dovolj pripravljenega, da bi vsa očesca nasitil, ostane nekaj očesec slabih, in še le potem se začnejo cvetni popki razvijati.

Če tedaj sadjerejec hoče rodovitnost in plodovitost pospeševati, mora dogodke v naravi posnemati, namreč svoja drevesca tako obrezovati, da veliko število onih stranskih vejic, ki so v razvitek sadnih vejic odločene, slabotne ostanejo. V ta posel mora se vseh pripravnih pripomočkov poprijeti.

Najbolj pospešljivi pripomočki v to so ti-le:

1. Podaljšanje vej na dolgo obrezovati.

S tem delom se sok primora, da svoj učinek po večjem številu očesec razdeli. Mladike, ki iz teh poženejo, so manj močne in delajo stranske vejice, katere lažje sadne popke nastavljajo.

2. Vščipanje in zasukanje ne samo pri odrastkih, ki sede na podaljšani vej, temveč tudi pri onih, ki so na sadnih vejicah, vporabiti. To ravnanje ima namen, rast mladik slabiti in sok siliti, da svoje delo na opuštene mladike oberne.

3. Vsi stranski izrastki sadnih vejic, ki so že nad 10 do 15 cm dolgi, morajo se vsako leto obrezati in zelo močne na pol odlomiti.

S tem delom so tako obdelovane veje opovirane, da bi močno rastle; sok v svojem teku zadržan naredi, da se ona očesca, ki so na puščenih vejah pognala, manj močno razvijajo in se kmalo v sadne popke izpremene.

Tu navedena 3 sredstva morajo se pri vseh drevesih in vsako leto ponavljati, posebno pa pri onih, ki so umnemu obrezovanju namenjena. Naslednja našeta pravila se pa le izjemno vporabljajo, posebno v slučajih, kjer zgoraj našeta pravila ne zadostujejo.

4. Tudi se lahko prilično število cvetnih popkov cepi na veje ali na sadne mladike.

To cepljenje se ravno tako izvršuje, kakor ono na speče oko; dela se pa tako-le: Od drevesa istega plemena se odrežejo majhne mladike ali odrastki, katerih vsaka pa mora za prihodnje leto imeti po jeden cvetni popek, te se vcepijo na stran drevesne veje in sicer tistega drevesa, katerega plodovitost se pospešiti hoče. Te majhne mladike zarastejo se z drevesom, na katerega so cepljene, bližnjo pomlad odprejo popke in njih cvet ter ravno tako sad nastavijo, kot bi bile na prvotnem drevesu. Sadovi, ki se po umetno nastavljenih vejicah dosežejo, odtegujejo drevesu velik del soka in ker je sok vsled tega na nenavaden način izzivanega pridobljevanja napaden, se prav pogosto vidi, da njegove vejice same po sebi prav obilno cvetnih popkov nastavijo.

Mnogoteri poskusi in skušnje so dokazale, da ni potrebno, da bi one vejice za cepljevanje ravno istega plemena bile, kakor je drevo, na katero se vcepiti odločijo. Lahko se brez škode vzame cepov (vejic) toliko različnih vrst, kolikor se cepov nastaviti misli. Na ta način se pridobé drevesa, ki ravno tako obilno raz-

ličen sad donašajo, kolikor sadnih mladik imajo. Ta drevesa so v času, ko sad donašajo malo čudnega in skoro osupljivega pogleda, da vsak, ki priložnost ima tako drevo videti, ne more lahko od njega, ker se ga ne more dovolj nagledati. Vspeli, ki se s tem delom dosežejo, so tako ugodni, da se tako cepljevanje nikdar ne more dovolj priporočiti. To cepljevanje se pa mora zvršiti mesca avgusta ali septembra. Lahko se cepi tudi v pomladi, kakor na druge načine, a vspehi so slabi, da skoro ničevi. Cepljevanje se sicer prime, a cvetni popki se ne razvijejo in se počasi spremenijo v lesne popke. To se pa takole razlaga: Vsak, ki se sè sadjerejo ne peča samo pri pisalni mizi, ta, ki ima z živimi drevesci opraviti, ne pa sè suhimi, moral je opaziti, da cvetni popki vedno narpopred v življenje stopijo in da se njih izstop iz njih lusk skoro vedno pred razvitkom lesnih popkov zgodi. Če se tedaj mladika s cvetnimi popki od prvotnega drevesa odreže, da bi se na tujo vejo cepila, se cvetni popek v začetku vsled nakopičenega soka poživiljen sicer začne razvijati, ker je pa svoje pomožne izvire že izpraznil, predno se je mladika prirastla in ker se od svoje nove podlage ne more živiti, cvet ovne in se posuši ter odpade, predno je mogel se odpreti in cvesti.

5. Z zimskim obrezovanjem naj se počaka, da se sok začne pretakati in da so odrastki na koncu veje že 2 do 5 cm zrastle.

To pozno obrezovanje pouzroči, da je sok v času obrezovanja velik del svojega učinka k dobrem zapušeni delov že potrosil in da so očesca na ostalih vejah manj močne odrastke pognala, kar bi se po prejšnjem obrezovanju lahko zboljšalo, ker bi se zabranilo, da bi toliko soka ne šlo v zgubo.

Svetuje se, to sredstvo le pri prav močnih drevesih in pri takih poskusiti, ki so svoj razvitek že dosegla.

(Konec prihodnjic.)

— x —

Čebeloreja na Kranjskem.

(Dalje).

V zadnji številki našli smo vzrok, zaradi katerega je bil kmet več ali manj prisiljen popustiti čebelarjo in se z vso pridnostjo poprijeti svojega kmetijskega dela, če ni hotel, da bi njegovo premoženje in njegova kmetija ne šli rakovo pot. Ker je kmet čebele popustil, jelo je pojemati in hudo pojemati vkvarjanje s čebelorejo. Dragi bralec, pojdi po vaseh in prepričaj se bodeš sam, da je res tako. Videl boš, koliko praznih čebelnjakov stoji po vrteh, v katerih je pred nekaj leti bilo veliko število panjev čebel. Čebelnjak sedaj zapuščen, rabi dotičnemu gospodarju v kak drug namen; za čebelorejo se gospodar ne zmeni, odmrla je pri tej hiši, pa morebiti le za kak rod ali dva, za vedno pa skoro gotovo ne. Upati je, da bode v poznejših letih nastopil gospodar, ki bo stari čebelnjak, če bo sploh še stal, ukazal popraviti, če se ga kar sam ne bo lotil; ako se je pa čebelnjak že popred zgrudil pod zobom časa, postavil bo ta gospodar popolno nov čebelnjak. Poprijel se bode čebele, in pri čebelah našel bode v prostih urah svojo nar ljubšo zabavo. Da je kmet čebelorejo opustil, je še drugi vzrok, kateri pa tudi dandanašnje čebelarje hudo prijema od strani, a pogumnost čebelarjev ne odjenja, ta je: veliko slabih let za čebele. Mnogo let je že preteklo, od katerih ni bilo nobeno, da bi se moglo reči: letošnje leto je bilo za čebele prav dobro! So še letine, katere čebelarjem nekoliko dobička dajo, pa kaj ta mali dobiček, ker mu toliko zgub nasproti žuga. Skriti se mora

ali pa podati. Čebelar, če dobro letino ima, ne more od veselja prikrivati svojega dobička, on skuša prej ko more, svoje dolgove, katerih si zbog slabih let pri čebelariji vé spominjati, lepo poravnati. Tisti čebelar, ki nima dovoljnega premoženja, in ker dolgov delati ne mara, popusti rajše čebele, misli si, boljše je, da čebele pustim, kakor da bi zavoljo njih v teh slabih letih moral dolg delati. Vsak pameten človek mu bo v tej zadevi prav dal, samo to bi se mu še smelo dostaviti, naj popolno ne opusti čebel, ampak naj se le še toliko s čebelorejo peča, kolikor mu drugi opravlja in okolščine pripuščajo; zna biti, da se vrnejo boljši časi za to kmetijsko stroko.

Dalje je bil kmet prisiljen čebelorejo, ker mu ni nikakoršnih dohodkov donasala, opustiti zaradi velikih davkov, katere mora od svojega posestva plačevati. Razvidel je, da mu ne kaže drugače, kakor čebele pustiti in se prav pridno družega dela poprijeti. Dragi čas pri čebelah tratiti, mu ni bilo mogoče, gledal je, da je isti čas opravljal druga dela, katera mu bolj gotovo nekaj koristi donasajo, kakor čebelarstvo. Vsi kmetovalci seveda niso popustili čebel, kajti strast je huda lastnost. Marsikateri kmetovalec, če tudi ni imel veliko premoženja, opravljal je čebele z neko strastjo ali dobrovoljnostjo, ni se vstrašil slabih letin, ukvarjal se je še nadalje s čebelami, čeravno se mu je račun slabo obnašal. Takemu sicer ni veliko mar, ima li dolg ali ne, da ima le veliko čebel. To mu pa ne dela nikakoršne časti, kar se tiče umnega gospodarstva; na ta način bi lahko vse svoje premoženje vničil, če bi le brezumno tiščal v stvar, denar notri vkladal, dobička bi pa nikakoršnega ne bilo.

Ker je bil kmetovalec, kateri poleg vseh družih stanov najlepšo priliko ima čebelariti, kar se prostora za nastavljanje čebelnjaka tiče, popustil čebelorejo, jela je vidno pojmati, da bati se je bilo, da bi popolno ne zapustila kmetiške hiše in se le še v družih hišah obdržala. To je bil hud udarec za čebelarstvo, vsekaj je tej kmetijski stroki hudo rano, zbog katere je začela pešati, namesto da bi se bila vedno bolj povzdigovala in vedno večje napredke delala. Ko bilo bi to še dalje trajalo, uničena bila čebeloreja popolnem, a prišel je zopet čas, ko se je svet začel bolj zanimati za čebelorejo, o čemur hočemo prihodnjič govoriti. (Dalje prih.)

— * —

Tudi pri čebelarstvu se vraže nahajajo.

Nek vojaški častnik piše v nek nemški čebelarski časnik: Pred kakimi 50 leti bil sem v neko vas v Galiciji nastavljen za mejno stražo (kordon). V vsej vasi bil je samo en dimnik, in sicer na župnijski hiši ali farovžu in ta je pred malo časa pogorela. Grško-katoliški duhoven stanoval je kot vdovec (ti duhovni se smeje ženiti, a le enkrat) sè svojima dvema že dorastenima hčerkama v tem času v skednju. Preskrbovalcu stanovanj ni družega kazalo, kakor mene pri najpremožnejšem kmetu nastaniti; ta imel je sobi podobno shrambico, mlada gospodinja bila je tudi še dovolj čedna in snažna videti. Da je pa stara mati te mlade gospodinje zelo čislana čarovnica (copernica) bila, to revež preskrbovalec stanovanj ni mogel vedeti, ker ni bil vsegaveden, povedal mu pa nikdo ni. Jaz služboval sem v nekem erdeljskem polku, moji vojaki niso nobene besede ondotnega jezika razumeli; jaz sem to reč kmalo zvedel, župnikovi hčeri ste mi povedale in ob jednom ste me silile ono stanovanje zapustiti, kajti tudi vnukinja, mlada gospodinja, se je učila razne reči pri-

pravljati. Moja gospodinja, čarovnica, bila mi je naklonjena, ker jaz nisem tako grozno klel, kakor moj prednik; še bolj naklonjena bila mi je mlada gospodinja, kajti jaz sem bil mlajši od mojega prednika, govoril sem dobro ondotni jezik, pa to ni čudno, kajti sem Poljak. Stari ljudje niso mogli razumeti, kako zamore Poljak med nekrščene ljudi, kakor so moje vojake imenovali, priti. Nekaj dni po mojem prihodu, ravno okrog poludne je bilo, ko sem jaz iz jerebičnega lova domov prišel, dobim mojo gospodinja, babico, popolnoma brez vse obleke z dvema šopkoma zelišč v povzdignjenih rokah v čebelnem vrtu pred čebelami zarotbe prepevati in z nogama razne podobe po tleh risati; to je bil pogled, ki celo starega sivčka v smeh posili, kajti jaz se moram še zdaj črez toliko let vselej smejeti, kedar se tega prizora spomnim, koliko bolj sem se še takrat moral. — Moj glasni smeh zmoti njene zarotbe, in ona mi žugajoč zakliče, naj grem precej proč, drugače mi bo roke in noge zavilo. Jaz vzamem puško iz rame in ji rečem, naj neha žugati, drugače jo poštropim s svinčenimi zrci po njenej koži. Zdajci začne lepo prositi, naj se vsaj vsedem. To ljubav sem jej storil in vlegel sem se na tla opazujoč, kaj bo. Za nekaj minut prikaže se roj iz panju ter se vsede na šopek v levi roki in na roko; zdajci pobriše ga s šopkom desne roke v prazni panj. Vnukinja njena in tudi sosedje so mi potem pravili, da ona vse roje tako vjame, in da ji nobeden ne uide; jaz bil sem takrat še premlad, da bi to reč dalje premišljeval in ta zgodba bi bila že končana, če bi ona še družih copernij ne bi na vesti imela. — Črez 4 tedne moral sem iti po plačilo za me in moje vojake. Sedem milj oddaljena pošta bila je le bolj domača pošta in denarja ni vozila, moral sem iti 13 milj daleč do kompanijske komande, in ker se mi ravno ni mudilo, hodil sem več dni. Ko zopet nazaj pridem, nisem stare gospodinja več dobil, umrla je in bila je že pokopana. Župnikovi hčeri ste trdili, da je hudič po njo prišel, ter da so nekateri videli, da je s hudičem jahajoč krevljo izpred peči od tod odhajala. Mlada gospodinja mi je pravila, da je stara strupena želišča kuhala in vsled neprevidnosti si smrt nakopala. Jaz pa mislim, da je ona prva za vročinsko boleznijo umrla, kajti ta bolezen se je takrat prikazala in več ljudi pobrala. Zdajci nastal je strah v vasi, ljudje ne vedoč, da je to vročinska bolezen, rekli so, da moja stara gospodinja kot nekaj netopir ljudi po vasi davi. Sodnik in vsi srenjski odborniki gredo k župniku in zahtevajo, naj se čarovnica izkoplje in nad njo naj se bere mrtvaški evangelij, potem naj se ji glava z motiko od trupla loči, k nogama položi in s kolom k zemlji prebije. To zahtevali so s pristavkom, da so njih predniki na ta način netopirjem vso moč odvzeli. Župnik se obotavlja, moral sem mu jaz na pomoč priti. Jaz zaukazal sem pri pokopališči čuvati, zažugal sem vsacega ustreliti, kedor bi se gomile (groba) dotaknil. Zdajci iskali so družih sredstev zoper čarovnico. V vasi je bil tudi gozdni čuvaj, dosluženi vojak, ki je bil popred v Lvovu, ta dal jim je svēt. On zahteva 3 sreberne dvajsetice, na katerih je bila podoba matere božje, da bo iz njih vliil kroglo, kajti tak netopir se le s tako kroglo zamore ustreliti; dalje zahteva še črnega kozla in ravno tako kozo v varstvo, če bi hudič prišel, da bo šel v kozla in če hudičevka pride, pa v kozo; poleg tega zahteva še žganja, da bo bolj koražen. Z vsemi temi sredstvi bil je ta korenjak sedaj oborožen. Nekega večera sediva z župnikom skupaj, kar okoli 11. ure blizo pokopališča zaslišiva strel; jaz sem mislil, da se je kateri mojih vojakov vstrelil, kar je bilo takrat prav pogosto slišati. Z župnikom hitiva na prosto proti pokopališči, kar srečava gozdnega čuvaja, bil je strašno natrkan (pijan), peljal je obe kozi, ter hitel prišedšim kmetom praviti,

da je netopirja, ko je iz groba vstajal, vstrelil. Skoro gotovo mu je žganja primanjalo, ter mu dolgočasno postalo, je pa zvita buča brez krogle basano ustrelil, ter s tem 3 dvajsetice, 2 kozi in žganje zaslužil. Seveda netopir ni bil mrtev, kajti vročinska bolezen ni ponehala. — Prekanjeni kmetje so mojo zopetno ne navzočnost prilično vporabili, ter da so čarovnico brez župnika izkopali in po svojih mislih se nad mrtvim truplom maščevali. Ko je moje trimesečno povelje poteklo, je bolezen tudi pojenjala in sicer že nekaj časa popred, kar je pa neverno ljudstvo še bolj v njih vražah potrdilo, ker mislili so, da je zato odjenjala, ker so se nad netopirjem maščevali.

— x —

Naši dopisi.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem. 24. januarja t. l. je imela tukajšna čebelorejska in sadjarska podružnica s sedežem na Jesenicah na Gorenjskem sejo s podukom in pregledom društvenega denarnega delovanja za leto 1885 v tukajšni 2razredni ljudski šoli po poludanski božji službi.

Razvidelo se je, da ima društvo 39 gld. 27 kr. premoženja, katera svota je v poštni hranilnici naložena. Društvenikov je bilo 50 vpisanih.

Sklenilo se je tudi, da če kateri ud prej odstopi ali pa je vže odstopil od društva, kakor pravila govoré, da se mora društvo 3 leta podpirati z letnim doneskom 1 gld., smatra se samo kot podporni ud — izgubi svoj plačani delež, in pripada potem polovica udnine t. j. 50 kr. podružničnim članom. V 3 letih po pravilu se sme društvo razpustiti, (pri nas konca tekočega leta) če odbor sklene. Vsaki ud dobi svoj vplačani donesek, odvzeti troški, nazaj v blagu, kot požlahtnene drevesca, ali pa s čebelorejskim in sadjarskim orodjem. Razvidno je, da tukaj nima nobeden zgube, ampak le dobiček. V dokaz naj bode sledeče navedeno:

I. Vsaki ud dobi vsaki mesec od centrale društveni list; II. 50 kr. je vsakega lastnina t. j. v 3 letih 1 gld. 50 kr., kar dobi nazaj v blagu; III. poduk in vodilo k umnemu in k praktičnemu čebelarstvu in sadjarstvu; IV. vsaki ud dobi od centrale požlahtnjena drevesca po znižani ceni.

Toraj na noge, predragi dobrohotni rojaki, osnujte si podružnice!

Poguma, vneme in pa dobre volje je treba in smoter se doseže. V to pomozi Bog! Vsaka župnija si lahko vstanovi podružnico — gotovo se dobi 10 udov, ki bi to reč osnovali in ljudstvo k čebeloreji in sadjarstvu napeljevali in budili z zgledom in z besedo. Kmalo bi bila naša lepa domovina v lepí sadonosni vrt spremenjena, napolnjena z nedolžnimi taticami, ki bi ji prazne mošnje polnile. Kako lahko bi se to doseglo, ako bi vsaki župniji častita duhovščina, učitelj (i) in odličnjaki bolj k napredovanju budili občljane, posebno mladež, kakor se je vže to po nekaterih farah storilo in se še nadaljuje. K temu seveda je neobhodno potrebno povsod šolskega vrta (veliko župnij ga še nima), čebelnjaka in pa nadaljevalnega kmetijskega poduka, (kakor ga tudi vlada priporočuje); ta naj bi bil vir kmetskega blagostanja.

Kakošni razloček je med župnijo, kjer imajo vže dolgo časa šolski vrt z marljivim podukom, mimo one, ki ga nima; koliko lepega in žlahtnega sadja se nahaja tam, in skoraj vsakdo zna drevesca žlahtniti, ki mu pozneje obilno povračuje jejo mali trud; — posebno pa tam ker še dušni pastirji uplivajo na to. Pri nas za našo veliko župnijo, ki čez 4000 duš šteje, se je še le lansko leto lep prostor kupil

za 300 gld. Slava toraj tuk. kraj. šolskemu svetu in pa celemu občinskemu zastopu za nakup in napravo tukajšnjega šolskega vrta.

Dovoljujem si tukaj tudi dobrotnike navesti, kateri so kaj darovali in storili za napravo tukajšnjega tako potrebnega šolskega vrta.

P. n. e. k. kmetijska družba 30 gld., ta je nas tako zavezala, ako v jednom letu vrt ne napravimo, a moramo denar nazaj šteti (tako je prav!), neimenovani dobrotnik iz Trsta J. R. 40 gld., dr. Frane Papež, naš deželni poslanec 5 gld., načelnik tukaj. kraj. šolskega sveta Josip Brear odlikoval se je posebno z oskrbovanjem in z delom, grof Barbo z lesom; dr. Janez Škedl z vožnjo in lesorezom, Ferdinand Dolar z darilom in vožnjo, Antonij Zajec, župan, z darilom, in še veliko družih — kot z vožnjo, z lesom in z delom družih potrebnih daril. — Vsem dobrotnikom skupaj bodi prisrčna hvala, Bog jih ohrani še mnoga leta!

Lansko leto je bilo zopet slabo za čebelarje pri nas, mislim kakor povsod. Sadje se je bolje obneslo, posebno hruške, jabelk manj. Češplje so po nekaterih krajih prav bogato obrodile.

Konečno naj omenim, da smo se po seji zopet po stari navadi podali na kozarec Šbaheigerja, ki ima to lastnost in moč, da človeka posebno židane volje in veselega napravi, razvzlja jezik. — Potem modrovali smo in se razgovarjali raznotrno v korist kot tudi v smeh; da napitnic ni manjkalo, naj bode samo povedano. Društvo naj živi — in pa premili naš presvetli cesar F. J. I.

Razšli smo se potem vsaki na svoj dom z veselim in navdušenim srcem zopet za jedno leto za blago stvar, s poslovilom: Na svidenje, Bog z nami!

P.

Raznoterost.

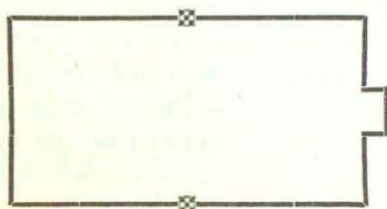
Rogač ali kleščar nadlegovalec čebel. V nekem nemškem časniku se nahaja sledeči dopis: Nekega lepega popoldne grem k mojem čebelnjaku in že od daleč zapazim nad žrelom slamnatega panju črno reč viseti, ko bliže stopim, spoznam v tej črni stvari prav velikega rogača, ki je bil z glavo navzdol obrnjen in je se svojima rogovoma brskal po žrelu. Lehko si vsakdo misli, v kakšni zadregi je bilo ljudstvo tega panju. Kar po več čebel skupaj je napadalo tega nadlegovalca, a kaj, ker mu niso nič hudega učiniti mogle. Njih zela niso mogla prebosti njegovega trdega pokrivala. Ker očalov se saboj nisem imel, tudi nisem mogel bolj na tanko opazovati, da bi videl, iz kakšnega namena se je rogač semkaj vsedel, ali da si s tem kratek čas dela, ko gleda, kako čebele veselo vun in noter lete. Ko pa rogača v roko primem, vidim, da ima že eno čebelo v svojih kleščah. Hitro ga moram na tla vreči, ker so čebele v svojej razdraženosti namesto rogaču, meni v roko v kratkem času blizo 20 pikov založile, katerej hvaležnosti sem se seveda naglo odtegnil. Ne daleč od čebelnjaka se večkrat nahajajo rogači na drevesih, pa še nikoli nisem zapazil, da bi kateri tako predrzen bil, da bi bil pripravljen s čebelami kako znanje narediti. Čuden slučaj!

Amerikanska sadna sušilnica.

Sestavil, risal in popisal Gustav Pirc.

(Konec.)

Ta vzdigovalna priprava je tako-le sestavljena: Iz železnega okroglega groga (štange), ki ima debelost palca (2 do 2½ centimetra) naredimo okvir, ki je toliko širok, kakor je dolga stran lése in dvojna debelost stebra, ki se dviga ob lésah. Dolgost okvirjeva je za kake 4—6 centimetrov večja kot stran lése z obemi ušesi vred. V sredi obeh dolgih strani je železni okvir prelomljen ter zopet tako skup zvezan, da je gor in doli pregibljiv ter da je moč tam pripeti železni kavelj. Srednja podoba (glej „Slov. čeb. in sadj.“ št. 1) jasno kaže, kakošen namén ima železni okvir. Poprej sem uže omenil, da stoji en (peti) steber tudi v sredi na levi strani (katerega pa v podobi ni videti), zarad tega mora biti ona okvirjeva stran, ki pride na to stran sušilnega oboja tako narejena, da steber ne moti pregiba okvirjevega. Okvir izgleda nekako tako-le:

Druga obstojna dela vzdigovalne priprave sta škripeca (lesena kolesa), ki sta pritrjena vsak na eno stran oboja pa steber. Premer škripecev je natanko tretjina lésine strani. Na sprednji strani sušilnice ob počeznem brunu stajala pritrjen je dvoramen vzvod, ravno tako tudi na nasprotni strani. Na stajalu pritrjeno je tudi motovilo z ročico. Železni okvir je na obeh stranéh z močno vrvjo ali verigo, ki gré okoli škripeca zvezan v vzvodom. Vzvod je pa ravno tako v zvezi z motovilom. Kako vzdigovalna priprava deluje, to povem pri popisovanji ravnanja pri sušenji.

Na vrh gorenjega lesenega okvira postaviti zamoremo tudi streho z oddušnikom. Ta streha je pa le takrat neobhodno potrebna, če zaradi močnega vlaka hočemo oddušnik visoko ven speljati, drugače pa strehe niti treba ni, ker cela sušilnica tako mora priti pod skupno streho.

Način sušenja sadja v ameriškanski sušilnici je sledeči:

Kurjenje godi se, kakor pri vsaki drugi peči. V peči, precej pod prvo léso mora biti toplota kolikor mogoče visoka, a vendar ne tolika, da bi sadna voda pričela kuhati. Najbolj primerna toplota je od 90 do 100° C. Vsakemu, ki si misli napraviti tako sušilnico, svetujem kupiti toplomer. Da je mogoče toplomer rabiti, izvrta se v spodnji leseni okvir luknja, skozi katero se po potrebi utika toplomer, drugače pa je lukna zaprta s zamahom.

Lés mora biti vedno za eno več, kakor jih gré v sušilnico. Ko je enkrat peč dovolj segreta, naloži se lésa, ki ni vdejana v sušilnico, s sadjem. Sadje na lési ne sme biti eno vrh družega, ampak vsak kos mora biti položen eden tik družega. Bolj če leži sadje na redkem, toliko bolje se suši. Sedaj potegnemo zgornjo léso iz sušilnice, vzdignemo z vzdigovalno pripravo vse spodnje in potisnemo s sadjem naloženo léso na prazni prostor nad pečjo. Lésu, ki smo zgoraj ven potegnili, enako

naložimo s sadjem in čez nekaj časa zopet vrhno léso ven potegnemo, druge vse vzdignemo in na prazni prostor spodej potisnemo novo naloženo léso. Tako ravnamo neprenehoma, in ko bodemo to enajstič izvršili, potegnili bodemo zgornjo léso z izsušenim sadjem ven. To nas pa nič ne moti, suho sadje shranimo, léso pa se s svežim sadjem v novič naložimo, ter tako neprenehoma ravnamo. Ako ima sušilnica 10 lés, vdeli bodemo léso s svežimi češpljami vsakih 20 minut, s svežimi češnjami vsakih 20 minut, s svežimi jabelčnimi krlji vsakih 10 do 15 minut, s svežimi hruškovimi krlji vsakih 10 do 15 minut.

Omeniti mi je, da vzdigovalne priprave železni okvir vsled svoje teže vedno sam pada pod najspodnjo léso, to je, če se na motovilu namotana veriga ali vrv odmota.

To je na kratko povedano celo ravnanje pri sušenju sadja v ameriški sušilnici.

Konečno pa še enkrat ponovim, temeljni pogoj dobremu sušenju je enakomerna toplota od 90 do 100° C. in pa kolikor le mogočo močni in hitri zračni vlak skozi sušilni oboj.

Katero sadje in zelenjada in kako prirejeno sadje in zelenjada dà se v teh sušilnicah sušiti, bode obseg prihodnjih mojih člankov.

Ako sta morda podoba in popis premalo jasna, radovoljno podam na zahtevanje potrebna pismena pojasnila, kakor sem tudi pripravljen na zahtevanje večih sadjarjav priti v kak kraj predavat o sestavi in delovanji ameriške sušilnice. V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani zamore si pa vsakdo ogledati model take sušilnice, kakor tudi uzorce sadja in zelenjadi posušene v ameriških sušilnicah.

—*—

P o z i v

kranjskim sadjarjem oziroma občinam, ki so pri volji napraviti si ameriško sadno sušilnico.

S povzdigo našega domačega sadjarstva treba je ob enem preskrbeti tudi umno razpečavanje sadja. Izmed raznih načinov sadje razpečavati je prodaja sušenega sadja najbolj važna. Naše sušeno sadje je v svoji kakovosti še daleč nazaj za tacim sadjem družih naprednih dežel, zato smatra podpisani glavni odbor za svojo dolžnost tudi v tej zadevi pripomoči do boljšega in umnejšega postopanja.

Z dovoljenjem vis. c. kr. kmetijskega ministerstva iz dne 17. decembra 1885, št. 15732/2077, razglašuje toraj podpisani odbor ta poziv z namenom, da se blagovolijo oglasiti do 1. marca 1886 pri podpisanem odboru vsi oni sadjarji, oziroma občine, kateri, oziroma katere bi bile pri volji napraviti si najpozneje do 1. sept. 1886 ameriško sadno sušilnico, kakor je popisana v 1. listu „Novic“ iz leta 1886, ali pa v 2. listu „Kmetovalca“ iz ravno tega leta.

Iz vrste oglašencev izbral bode potem podpisani glavni odbor, uvaževajoč sadjarske razmere posameznih oglašencev, sadjarja, kojemu bode glavni odbor priznal državno subvencijo v znesku 100 gld. ter mu na njegovo zahtevo pomagal z djanjem in svetom pri sestavi sušilnice.

Oglasila poslati je do 1. marca 1886 podpisanemu glavnemu odboru.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe. V Ljubljani, 1. januarja 1886.

Karol baron Wurzbach,
predsednik.

Gustav Pirc,
tajnik.

Listnica uredništva. Gg. A. P. v Št. R. Lepa hvala! Se zanašamo na obljubljeni na št. 3. — J. A. v Ljubnem. Z Vašimi mislimi zarad hranilnic itd. se popolnoma vstrinjamo, dopis priobčimo drugi številki. — M. R. v P. Dopis nij za nas, ker se z politiko ne smemo pečati, pišite nam o sadjereji ali čebelarstvu, bomo hvaležno sprejeli.

Odgovorni urednik Anton Klein. — Izdajatelj Janez Modic, društveni predsednik.

Listnina „Čebelarkega in sadjerejskega društva za Kranjsko“. — Nastanila Klein in Kovač v Ljubljani.

INSEKTI

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper *protin* ter *revmatisem*, *trganje po udih*, *bolečine v križi* ter *šivcih*, *oteklino*, *otrpnele ude* in *kite* i. t. d., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „*cvet zoper trganje po dr. Maliču*“ s *zraven stojčim snamenjem*; 1 steklenica 50 kr.

Planinski zeliščni sirop kranjski,

izboren zoper *kašelj*, *hripavost*, *vratobol*, *prsne in pljučne bolečine*; (Varstvena znamka). 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Pomuhljeno (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper *bramore*, *pljučnico*, *kožne izpustke* in *bezgavne oteklino*. 1 steklenica 60 kr.

Salicilna ustna voda,

najboljše za ohranjenje *zob* ter *zobnega mesa* in takoj odpravi *smrdljivo sapo* iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Kričistilne krogljice, c. kr. priv.,

ne smeje bi se v nijednem gospodinstvu pogrešati in so se že tisočkrat sijajno osvedočile pri *zabasnji človeškega telesa*, *glavobolu*, *otrpnenih udih*, *skašenem šelodcu*, *jetrnih in obistnih boleznih*, v škatljah a 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se najmanj jeden zavoj.

Naročila iz dežele vrše se takoj.

Lekarna Trnkóczy-ja

zraven rotovža na Mestnem trgu v Ljubljani.

Devet medalij.

BUDIMSKI RÁKÓCZY

studenec grenčice,

katero so analizovali in označili deželna akademija v Budimpešti, profesor dr. Stölzl v Monakovem, profesor dr. Hardy v Parizu in profesor dr. Tichborne v Londonu, priporočajo profesor dr. Gebhardt v Budimpešti, primarius dr. Manussi v Trstu, profesor dr. Zeissel na Dunaji in druge medicinske kapacitete zaradi njegove bogate vsebine lithiona; posebno uspešno se uporablja pri trdovratnih boleznih *prebavilnih organov* in *zaprtji vode* ter se pred vsemi znanimi grenčicami posebno *izredno priporoča*.

Dobiva se po vseh lekarnah in prodajalnicah mineralnih vodá, vedno na novo natočena. Prosi se, da se zahteva izrečno Budimska Rákóczy.

Lastniki bratje Lozer v Budapešti.

V TISKARNICI
pri
KLEIN in KOVAČU
(EGER)

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 5,
so sledeče knjige v zalógi ter na prodaj:

Deželni zakoni in ukazi deželnega poglavarstva oziroma deželne vlade od leta 1852. do leta 1879., veljavni za vojvodino Kranjsko. V pol platnu vezane 1 gld. 50 kr. — (V slovénskem in némškem jezici. — Prvi nadaljevalni zvezek od leta 1880. do leta 1881., velja 40 kr. — Drugi nadaljevalni zvezek od leta 1882. do leta 1883. velja 30 kr.

Nauk slovénskím županóm, kakó jim je delati, kadar opravljajo domačega in izročénega podróčja dolžnosti. — Spisal Anton Globočnik. Na slovénski jezik prelóžil Fr. Levstik. — Cena 1 gld.

Leitfaden für Gemeindevorsteher in ihren Geschäften des selbstständigen und übertragenen Wirkungskreises. Vom k. k. Bezirkshauptmann Anton Globočnik. — Cena 80 kr.

Občinski réd (zakon) vojvodine Kranjske s potrebnimi dodatki in s pridaním zakonom ob odrédbinah (taksah) občinskih. — (V slovénskem in némškem jezici) — Drugi natis. — Cena 60 kr.

Stávbinski réd (zakon) vojvodine Kranjske s 25. oktobra 1875. (V slovénskem in némškem jezici.) — Cena 30 kr.

Deželni zakoniki za vojvodino Kranjsko. — Posamezne pole po 4 kr.

Izbrane národne srbske pesni z dodatkom iz smrti Smail-Age Čengića. S srbsko slovnico, slovénskím tolmačenjem, rečnikom tujih besed in cirilsko abecedo. Priredil Janko Pajk. — Drugi pomnoženi natis. — Cena 40 kr.

Različne tiskovine, potrebne c. kr. okrajnim oblastvom, sodiščem, županstvom itd.

Nadalje priporočamo svojo dobro uredjeno, z najnovejšimi in najlepšimi érkami bogato oskrbljeno **tiskarnico**, ki je v stanu vsa naročila prav hitro in po najbolj nizkej ceni izvrševati. Tiskarnica se priporoča posebno za literarna dela, brošure, časopise, cirkulare, povabila, jedilne liste, vizit-karte, mrtvaške liste, obrazce (formulare), fakture, vozne liste, oznanila za prilepljenje na ogle, etikete itd.

Zavitki za pisma in uradna pisma (dokumente) se dobodo po ceni.

Lična učna pisma (Lehrbriefe) po 12 kr.